

रोजगार सेवा केन्द्र वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन, २०८१

मार्मा गाउँ पालिकाको कार्यालय

गाँउ कार्यपालिकाको कार्यालय (रोजगार सेवा केन्द्र)

लटिनाथ, दार्चुला, सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१

सर्वाधिकार ©

मार्मा गाउँ पालिकाको कार्यालय

मार्मा गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय (रोजगार सेवा केन्द्र)

लटिनाथ, दार्चुला, सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

वेब

साइट:

marmamun.gov.np

ईमेल: rm.marma.darchula@gmail.com

info@marmamun.gov.np

सम्पर्क: 9848235200

प्रकाशक:

रोजगार सेवा केन्द्र

ईमेल: rm.marma.darchula@gmail.com

फोन: ९८४८२३७७०१

प्रकाशन वर्ष: २०८१ साउन १ गते

रोजगार सेवा केन्द्र, मार्मा गाउँपालिका,

लटिनाथ, दार्चुला (सुदूर पश्चिम प्रदेश)

प्रतिवेदन सारांश

नेपालको संविधानको धारा ३३ ले रोजगारीको हकलाई मौलिक हकको रूपमा समावेश गरेको अवस्थामा सो मौलिक हकको कार्यान्वयन गर्न रोजगारी हक सम्बन्धि ऐन, २०७५ र रोजगारीको हक सम्बन्धी नियमावली, २०७५ जारी भएको छ। उक्त ऐनले प्रत्येक स्थानीय तह मातहत रहने गरि रोजगार सेवा केन्द्रको स्थापना भई बेरोजगारहरुको पहिचान र सूचीकरण गर्ने कार्य हुदै आएको छ। रोजगार सेवा केन्द्रमा सूचीकृत भएका बेरोजगार व्यक्तिहरुलाई एक आर्थिक वर्षमा न्यूनतम एक सय दिनको रोजगारीको प्रत्याभूति गरेको छ। यस गाउँपालिकामा २०७५ साल देखि औपचारिक रूपमा रोजगार सेवा केन्द्रको स्थापना भई सञ्चालनमा रहेको छ। रोजगारीको हक सम्बन्धी ऐन र नियमावलीमा भएको व्यवस्था अनुसार आ.व. २०८०/८१ का लागि सूचीकृत भएका बेरोजगार व्यक्तिहरुलाई न्यूनतम रोजगारीमा समावेश गरिएको थियो ।

यस गाउँपालिकामा कुल १५२० जना बेरोजगार व्यक्तिहरु सूचीकृत भएका थिए। सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिहरुलाई न्यूनतम रोजगारीमा समावेश गर्न युवा रोजगारीको लागि रुपान्तरण पहल परियोजना सञ्चालन गर्न रु. २६ लाख ७२ हजार रुपैयाँ र नेपाल सरकारबाट कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित सामुदायिक आयोजना सञ्चालन गर्न रु. ३१ लाख ४४ हजार रुपैयाँ बजेट सशर्त अनुदान मार्फत प्राप्त भएको थियो। बेरोजगार व्यक्तिहरुलाई रोजगारीमा सामिल गराउन युवारूप (विश्व बैंक) अन्तर्गत १० वटा र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम (नेपाल सरकार) अन्तर्गत १४ वटा गरी कुल २४ वटा रोजगार आयोजनाहरु सञ्चालन गरिएको थियो। यस नगरपालिकाको सबै वडाहरुलाई समेटने गरी पालिकास्तरीय आयोजना, वडा नं. १, २, ३, ४, ५, र ६ मा वडास्तरीय सडक यतायत आयोजना, शिक्षा युवा तथा खेलकुद आयोजना, सिचाई कुलो, ढल निकास मर्मत आयोजना जस्ता सामुदायिक पूर्वाधार निर्माण आयोजना सञ्चालन गरिएको थियो।

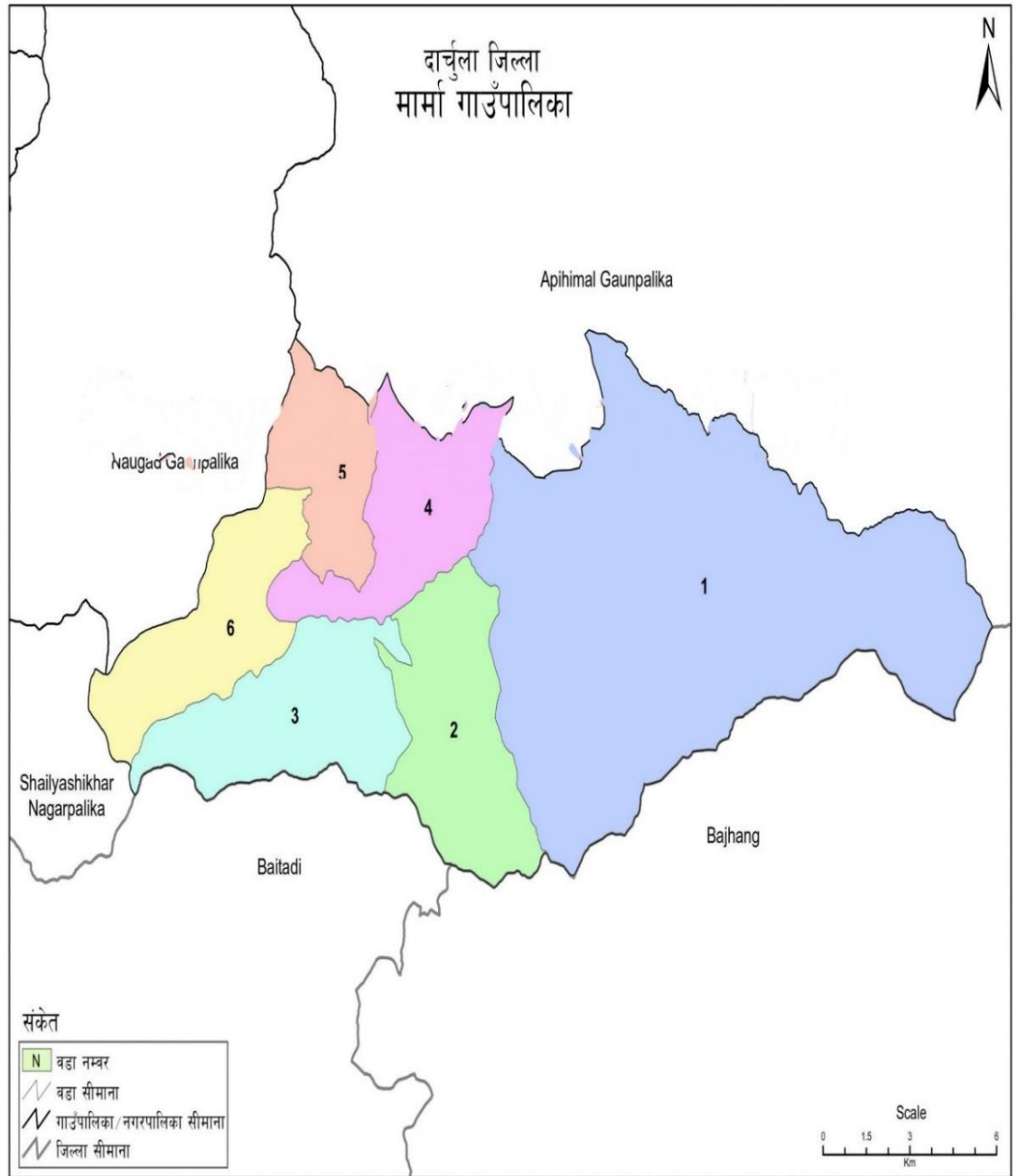
सामुदायिक पूर्वाधार विकासको निर्माण तथा मर्मत कार्यमा कुल ८७ जना बेरोजगार व्यक्तिहरुले औषत १०० दिनको रोजगारी प्राप्त गरेको थियो भने ज्यालामा कुल जम्मा ५८ लाख ११ हजार ६ सय रुपैयाँ खर्च भएको थियो । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम तर्फ ४७०० दिन र युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल परियोजना तर्फ ४००० दिन गरी कुल ८७०० दिनको रोजगारी सिर्जना भएको थियो। प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम र युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल परियोजना मार्फत दलित तथा महिलाहरु बढी लाभान्वित भएका थिए। अन्त्यमा यस प्रतिवेदन लेखन कार्यमा सहयोग गर्नु हुने प्राविधिक सहायक र अध्यक्ष रोजगार कार्यक्रमका सहायक चौथौंलाई विशेष धन्यवाद सहित हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

जनक सिंह बिष्ट

रोजगार सहायक

मिति: २०८१/०४/०१

मार्मा गाउँपालिकाको भौगोलिक बनावट
 दार्चुला जिल्ला मार्मा गाउँपालिका

स्रोत: स्थलरूप नक्सा (स्केल १:२५०००/१:२००००), नापी विभाग र जनगणना २०६८, केन्द्रिय तथ्यांक विभाग
 तयार पार्ने: गाउँपालिका, नगरपालिका तथा विशेष, संरक्षित वा स्वायत्त क्षेत्रको संख्या तथा सीमाना निर्धारण आयोग

Projection System: MUTM, Spheroid - Everest 1830
 LLRC, 2016

विषयसूची

१. पृष्ठभूमि	३
२. गाउँपालिकाको परिचय.....	४
३. कार्यक्रमको दीर्घकालीन सोंच	५
४. कार्यक्रमको लक्ष्य	५
५. कार्यक्रमको उद्देश्य.	५
६. रोजगार सेवा केन्द्रबाट विभिन्न सेवा शुरुआतको संक्षिप्त जानकारी....	५
७. रोजगार सेवा केन्द्रबाट प्रवाह गरिने सेवाहरु, ...	५
८. स्थानीय निर्देशक समिति.	६
९. स्थानीय निर्देशक समितिको बैठक.	६
१०. रोजगार सेवा केन्द्रले गरेका प्रयास	६
११. रोजगारी सम्बन्धी स्थानीय नीति तथा कानूनहरु.....	६.
१२. रोजगार सेवा केन्द्रबाट सञ्चालित क्रियाकलापहरु.....	७
१२.१.१ श्रमको सम्मान, राष्ट्रको अभियान कार्यक्रम.....	७
१२.१.२ छलफल गरिएको विषयवस्तु.....	७
१२.१.३ कार्यक्रमको उपलब्धि.....	७
१२.२ रोजगार सम्वाद मञ्च.....	८
१२.३ पुनः श्रम स्वीकृति.....	८
१२.४ बेरोजगार व्यक्तिहरुको लगत संकलन	८
१२.५ लिंगका आधारमा बेरोजगार व्यक्तिहरुको विवरण.....	९
१३. स्रोत अनुसार योजना र संख्या.....	९
१४. क्षेत्रगत आयोजना र संख्या.....	१०
१५. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालित आयोजना.....	११
१६.१ नेपाल सरकार क्षेत्रगत आयोजना र संख्या	११
१६.२ युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल परियोजना	१२
१६.३ वडा अनुसार संचालित आयोजना.	१३
१७. भौतिक उपलब्धिहरु	१४
१८. अध्यक्ष रोजगार कार्यक्रम	१५.
१८.१. अध्यक्ष रोजगार कार्यक्रमका सबल पक्ष	१५
१९. यस आ.ब. कार्यक्रमका उपलब्धिहरु	१५.
२०. रोजगारीमा संलग्न दिन र संख्या	१६

२१. आयोजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन.....	१६
२१.१. कार्यक्रमका सकारात्मक पक्ष	१६
२१.२. अनुगमनको निष्कर्ष	१७
२२. कर्मचारीहरुको विवरण	१७
२३. कार्यक्रमका मुख्य उपलब्धीहरु.	१८
२४. कार्यक्रमका अवसरहरु.....	१८
२५. कार्यक्रमका चुनौतीहरु.....	१९
२६. वित्तीय प्रगति.....	१९
२७. सामाजिक र आर्थिक प्रभाव.....	२०
२८. सल्लाह र सुझावहरु.....	२१
२९. निष्कर्ष.....	२२

१. पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानको धारा ३३ मा मौलिक हकको रूपमा प्रत्येक नेपाली नागरिकलाई रोजगारीको हक हुनेछ भन्ने भएको व्यवस्थालाई कार्यान्वयन गर्न बनेको रोजगारीको हक सम्बन्धी ऐन, २०७५ बमोजिम प्रत्येक नेपाली नागरिकलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूति गर्नका लागि आन्तरिक रोजगारीका अवसरहरू सृजना गर्न नेपाल सरकारले प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम ल्याएको हो। सरकारले आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को नीति तथा कार्यक्रम र बजेट मार्फत सार्वजनिक विकास निर्माणका कार्यहरूमा रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गरी आगामी पाँच वर्ष भित्रमा कुनै पनि नेपाली नागरिक वाध्यताले वैदेशिक रोजगारीमा जानु पर्ने अवस्थाको अन्त्य गर्ने घोषणा गरेको थियो । सो अनुसार वि.सं. २०७५ फाल्गुन १ गते सम्मानीय प्रधानमन्त्रीज्यूले प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको शुभारम्भ गर्नु भएको थियो ।

नेपालको संविधानको धारा ३३ ले प्रत्येक नागरिकलाई रोजगारीको हक, रोजगारी छनौट गर्न पाउने हक, धारा ३४ ले प्रत्येक व्यक्तिलाई उचित श्रम अभ्यास गर्न पाउने हक तथा धारा ४३ ले सामाजिक सुरक्षाको हकलाई मौलिक हकको रूपमा सुनिश्चितता गरेको छ । त्यस्तै राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीति अन्तर्गत धारा ५१ (राज्यका नीतिहरू) को (झ) मा सबैले काम गर्न पाउने अवस्था सुनिश्चित गर्दै देशको मुख्य सामाजिक आर्थिक शक्तिको रूपमा रहेको श्रमशक्तिलाई दक्ष र व्यावसायिक बनाउने र स्वदेशमा नै रोजगारी अभिवृद्धि गर्ने, श्रमिकको आधारभूत अधिकार सुनिश्चित गर्दै सामाजिक सुरक्षा प्रत्याभूत गर्ने, श्रमिक र उद्यमी व्यवसायी बीच सुसम्बन्ध कायम गर्ने, वैदेशिक रोजगारीबाट आर्जन भएको पूँजी, सीप, प्रविधि र अनुभवलाई स्वदेशमा उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगाउन प्रोत्साहन गर्ने संवैधानिक व्यवस्था रहेको छ। रोजगारीको हक सम्बन्धी ऐन, २०७५ मा बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम एक सय दिनको रोजगारीको व्यवस्था गरिएकोछ ।

रोजगारीको हक सम्बन्धी ऐन, २०७५ ले प्रत्येक स्थानीय तहको मातहतमा रही बेरोजगार व्यक्तिहरूको सूचना संकलन, पहिचान र सूचीकरण, रोजगारीका अवसरहरूको पहिचान र सूचना प्रवाह, रोजगारदाताको लागि श्रमिक उपलब्धताको जानकारी तथा रोजगार सम्बन्धी अन्य सेवा प्रदान गर्ने गरी रोजगार सेवा केन्द्रको स्थापना हुने व्यवस्था अनुसार मारमा गाउँपालिकामा विधिवत रूपमा मिति २०७५ चैत्र २८ गते रोजगार सेवा केन्द्रको स्थापना भएको हो । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रममा आबद्ध हुन हरेक वर्षको फाल्गुन महिनामा सूचीकृत हुन निवेदन दिनु पर्ने प्रावधान छ।

रोजगारीको हक सम्बन्धी ऐन, २०७५ ले रोजगार सेवा केन्द्रमा सूचीकृत भएका बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई एक आर्थिक वर्षमा न्यूनतम एक सय दिनको रोजगारीको प्रत्याभूति गरिने व्यवस्था गरेको छ। यसरी सूचीकृत भएका बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई न्यूनतम रोजगारी सुनिश्चित गर्न व्यवसायिक कृषि, सिंचाई, खानेपानी, सरसफाई, नदी नियन्त्रण, वन, पर्यटन, यातायात, पूर्वाधार लगायतका अन्य सार्वजनिक निर्माण कार्यमा रोजगारी प्रदान गरिने छ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमले यी कामहरूको अलावा बेरोजगार व्यक्तिहरूको लागि रोजगार सेवा तथा सहायता, बेरोजगार व्यक्तिहरूको क्षमता अभिवृद्धि तथा स्वरोजगारी, रोजगारी सृजनामा नीजि क्षेत्रहरूसँग सहकार्य र समन्वय समेत गरिनेछ ।

नेपाली जनताको भावना र चाहना अनुरूप देशमा गणतन्त्रको स्थापना संगै नेपालको संविधान २०७२ अनुसार नेपालको संघीय संरचना तीन तहको रहेको छ । तीनै तहका सरकारहरूलाई श्रम तथा रोजगारी सम्बन्धी संवैधानिक अधिकार प्राप्त छ । तीनै तहका सरकार अन्तर्गतका निकायहरूबाट सार्वजनिक विकास निर्माण सम्बन्धी कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू संचालन हुने गरेका छन्। यसरी विभिन्न तहका सरकार र निकायहरूबाट सञ्चालन हुने विकास निर्माण सम्बन्धी कार्यक्रम तथा आयोजनाहरू बीच समन्वय र सहकार्यको कमीले गर्दा रोजगारी सिर्जना प्राथमिकतामा नपरेको देखिन्छ ।

रोजगारी श्रृजना गर्दा सार्वजनिक क्षेत्रका विकास निर्माण सम्बन्धी कार्यक्रम तथा आयोजनाहरूमा श्रमिकको माग हुने र माग बमोजिमका श्रमिकहरूको आपूर्ति रोजगार सेवा केन्द्र मार्फत हुने भई सबै स्थानीय तहमा श्रमको माग र आपूर्तिको औपचारिक संयन्त्रको समेत विकास हुनेछ। यस्तो संयन्त्रले स्थानीय स्तरमा निजी, सहकारी तथा गैर सरकारी क्षेत्रमा हुने श्रमिकको माग र आपूर्ति बीचमा सहजीकरण र संयोजनको भूमिका समेत निर्वाह गर्नेछ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत निजी, सहकारी तथा गैर सरकारी क्षेत्रसंग समेत समन्वय र सहकार्य गरी ती क्षेत्रहरूमा थप रोजगारीका अवसर सिर्जना गरिनेछ । श्रमिकमा हुने क्षमता तथा सीप अभावका कारणले बजारमा देखिएको श्रमिकको माग र आपूर्तिको बीचमा अन्तरलाई कम गर्न यस कार्यक्रम अन्तर्गत श्रमिकको क्षमता तथा सीप विकास तालिम कार्यक्रमहरू समेत संचालन गरिनेछन । बेरोजगार व्यक्तिहरूले आफूसंग भएको सोच, सीप र अनुभवका आधारमा स्वरोजगार हुन चाहेमा आवश्यक पर्ने सीप तथा उद्यमशीलता अभिवृद्धि गर्न उद्यमशीलता तालिम प्रदान गर्ने र उद्यमको अवधारणाको मूल्यांकनका आधारमा सहूलियतपूर्ण ऋण सहायता उपलब्ध गराउने व्यवस्था समेत यस कार्यक्रम मार्फत गरिनेछ ।

२. गाउँपालिकाको परिचय

सुदूरपश्चिम प्रदेश अन्तर्गत दार्चुला जिल्लामा रहेका ९ वटा स्थानीय तहहरू मध्ये मारमा गाउँपालिका गणतन्त्रात्मक राज्य व्यवस्था पछि केहि विकासमा अघि बढिरहेको दुर्गम र भौगोलिक रूपमा विकट गाउँपालिका हो । यस गाउँपालिकाको सिमाना पुर्वमा बझाङ जिल्लाको बुङ्गल नगरपालिका पश्चिममा , नौगाड गाउँपालिका उत्तरमा अपीहिमाल गाउँपालिका र दक्षिणमा शैल्यशिखर नगरपालिका र बैतडीको डिलाशैनी गाउँपालिकासंग जोडिएको छ । यो गाउँपालिका समुद्र सतह १२०० मि देखि करिब .२२०० मि सम्म फैलिएको छ । यस गाउँपालिकाको केहि भू-भाग दुन / टार भएतापनि अधिकांश भागहरू उच्च पहाडी र हिमाली क्षेत्र भित्र पर्दछन् । यस मारमा गाउँपालिकाको क्षेत्रफल २०८.०६ वर्ग कि .मि. रहेको छ । बि.स.२०७८ सालको जनगणना अनुसार मारमाको जनसंख्या वडा न.१ मा ३५९१, वडा न.२ मा २२६७, वडा न.३ मा २३६०, वडा न.४ मा २५७१, वडा न.५ मा १७६४ र वडा न. ६ मा २५७१ जना गरी जम्मा १५१२४ रहेको छ । जसमध्ये पुरुष ७१२४ र महिला ७८९२ जना रहेका छन । पालिकाको जनघनत्व करिब ७३ जना प्रती बर्ग कि.मि. रहेको छ भने साक्षरता ७७.१ प्रतिशत रहेको छ। भौगोलिक धरातल अनुसार फरक फरक जनसंख्याको बनोट रहेको छ, चौलानी नदी किनारा क्षेत्रमा बढी उत्पादन योग्य जमिन,व्यापार व्यवसाय गर्न

सहज, शिक्षा, यातायतको सुविधाको पहुँच भएकाले यस क्षेत्रमा बसोबास गर्ने जनसंख्याको जनघनत्व बढी रहेको छ भने गा.पा.को मध्ये र उच्च भूभागमा जनघनत्व क्रमशः न्यून छ ।

३. कार्यक्रमको दीर्घकालीन सौँच

ज्ञान, सीप र क्षमतायुक्त प्रतिस्पर्धी श्रमशक्तिको विकास र उत्पादनशील आन्तरिक रोजगारी सिर्जना मार्फत श्रमशक्तिको स्वदेशमै पूर्ण उपयोग गरी आर्थिक समृद्धि हासिल गर्न सबैका लागि रोजगारीको प्रत्याभूति मार्फत नागरिकको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउनु यस कार्यक्रमको दीर्घकालीन सोच रहेको छ ।

४. कार्यक्रमको लक्ष्य

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमले स्वदेशमा नै रोजगारीका अवसरहरु सृजना गरि आगामी ५ वर्ष भित्र वैदेशिक रोजगारीमा जाने वाध्यात्मक अवस्थाको अन्य गर्नका लागि "आन्तरिक रोजगारिका अवसरमा वृद्धि र सामाजिक संरक्षणको प्रवर्द्धन" लक्ष्य निर्धारण गरेको छ।

५. कार्यक्रमको उद्देश्य

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमले माथि उल्लेखित सौँच र लक्ष्य हासिल गर्न देहाय अनुसारका उद्देश्यहरु रहेका छन्:

- बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूति गर्न आवश्यक रोजगार सेवा र सहायता प्रदान गर्ने,
- दक्ष तथा सक्षम जनशक्ति विकास गरी आन्तरिक रोजगारीको प्रवर्द्धन र विस्तार गर्ने,
- सरकारी, निजी, सहकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रहरुबीचको समन्वय र सहकार्यमा थप रोजगारीका अवसर सिर्जना गर्ने,
- आन्तरिक रोजगारी सिर्जनाका लागि आवश्यक नीतिगत र संरचनात्मक व्यवस्था गर्ने,
- सार्वजनिक पूर्वाधारहरुको निर्माण, स्तरोन्नति र विस्तारमा योगदान गर्ने,
- आन्तरिक रोजगारी सिर्जना सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान गरी रोजगारीका नयाँ क्षेत्रहरुको पहिचान गर्ने,

६. रोजगार सेवा केन्द्रबाट विभिन्न सेवा शुरुआतको संक्षिप्त जानकारी

रोजगार सेवा केन्द्रको स्थापना २०७५

पुनः श्रम स्वीकृतिमा सहजीकरण २०८० बैशाख ०३

रोजगार रणनीतिक योजना स्वीकृत २०८१ असाढ ८

रोजगार सम्वाद मञ्चको बैठक २०८१ बैसाख २८

७. रोजगार सेवा केन्द्रबाट प्रवाह गरिने सेवाहरु

- ❖ बेरोजगार व्यक्तिको तथ्याङ्क संकलन तथा विश्लेषण
- ❖ सार्वजनिक निर्माण कार्यमा रोजगारीमा खटाउने कार्य
- ❖ सीप तथा क्षमता विकास
- ❖ श्रमको सम्मान, राष्ट्रको अभियान

- ❖ रोजगार सम्वाद मञ्चको सञ्चालन
- ❖ वैदेशिक रोजगार सम्बन्धी सेवा
- ❖ पुनः श्रम स्वीकृति सम्बन्धी सेवा
- ❖ कल्याणकारी सेवाहरुमा सहजीकरण
- ❖ रोजगार परामर्श तथा रेफरल सेवा
- ❖ रोजगार विनिमय सेवा

८. स्थानीय निर्देशक समिति

स्थानीय तह भित्रको श्रम बजारको माग र विद्यमान जनशक्तिको उपलब्धताको विश्लेषण र प्रक्षेपण गर्न तथा नागरिकको रोजगारीको हक संरक्षण सम्बन्धी कामको लागि प्रत्येक स्थानीय तहमा एउटा स्थानीय निर्देशक समिति रहनेछ। स्थानीय निर्देशक समितिका पदाधिकारी र सदस्यहरुको निम्नानुसार रहेने व्यवस्था छ ।

क्र.स.	पद	निर्देशक समितिमा
१	अध्यक्ष	अध्यक्ष
२	उपाध्यक्ष	सदस्य
३	.प्र.प्र.अ.	सदस्य
४	वडा अध्यक्ष	सदस्य
५	वडा अध्यक्ष	सदस्य
६	रोजगार संयोजक	सदस्य सचिव

९. स्थानीय निर्देशक समितिको बैठक

रोजगार सेवा केन्द्रबाट सञ्चालन हुने विभिन्न क्रियाकलाप एवं कार्यक्रमहरुलाई व्यवस्थित एवं प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न आवश्यक विषयमा नीतिगत सल्लाह, सुझाव, परामर्श एवं निर्देशनको लागि आ.व. २०८०/८१ मा विभिन्न मितिमा स्थानीय निर्देशक समितिको बैठक बसी आवश्यक निर्णयहरु गरिएको थियो ।

१०. रोजगार सेवा केन्द्रले गरेका प्रयास

- (क) बहुविषयगत तालिम केन्द्र संचालनका लागि विभिन्न विकास साझेदारहरूसंग पहल
- (ख) स्थानीय रोजगारदाता ,व्यवसायिक व्यक्तिहरूसंग परामर्श एवं नयाँ रोजगारीका क्षेत्रबारे अध्ययन
- (ग) बैदेशिक रोजगारीमा जाने व्यक्तिहरूसंग परामर्श एवं सहजिकरण
- (घ) स्थानीय दक्ष व्यक्तिहरुको सूचीकरण

११. रोजगारी सम्बन्धी स्थानीय नीति तथा कानूनहरु

- क) रोजगार सम्वाद मञ्च (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि,

ख) रोजगार रणनीतिक योजना, २०८१

ग) अध्यक्ष रोजगारकार्यक्रम (संचालन तथा व्यवस्थापन) कर्षबिधि २०७७

१२. रोजगार सेवा केन्द्रबाट सञ्चालित क्रियाकलापहरू

आ.व. २०८०/८१ को साउन देखि अषाढ मसान्तसम्मको अवधिमा रोजगार सेवा केन्द्रबाट सञ्चालित मुख्य कार्यक्रम एवं क्रियाकलापहरू तल प्रस्तुत गरिएको छ।

१२.१ श्रमको सम्मान, राष्ट्रको अभियान कार्यक्रम

नेपालमा जातजातीका आधारमा काम वा पेशाको बाँडफाँट गरिएकोले उपलब्ध आन्तरिक रोजगारीका कतिपय अवसरहरूमा सामाजिक प्रतिष्ठाका कारण युवा श्रमशक्तिहरूलाई आकर्षण गर्न सकिरहेको हुँदैन। सामाजिक प्रतिष्ठा कै कारण युवा श्रमशक्तिहरू विभिन्न कष्टहरू सहेर पनि वैदेशिक रोजगारीमा जाने बाध्यता रहेको छ। यसलाई निरुत्साहित गर्न श्रमको सम्मान, राष्ट्रको अभियान रणनीति, २०७८ जारी भई कार्यान्वयनमा रहेको छ। श्रमको सम्मान, राष्ट्रको अभियान कार्यक्रम अन्तर्गत यस गाउँपालिकाको ६ वटै वडाहरूमा मिति २०८०/११/१८ देखि २०८०/११/२३ गते सम्म अभिमुखीकरण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिएको थियो। यस कार्यक्रममा गाउँपालिका भरिका ७२ जना सहभागी भएका थिए।

१२.१.२ छलफल गरिएको विषयवस्तु

श्रमको सम्मान, राष्ट्रको अभियान सम्बन्धी वडा स्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रममा निम्न विषयवस्तुहरू छलफल गरिएको थियो।

- नेपालको संविधानमा श्रम तथा रोजगार सम्बन्धी मौलिक हक तथा राष्ट्रिय नीति
- रोजगारीको हक सम्बन्धी ऐन तथा नियमावलीको संक्षिप्त जानकारी
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिकाको संक्षिप्त जानकारी
- श्रमको सम्मान, राष्ट्रको अभियान रणनीति, २०७८

१२.१.३ कार्यक्रमको उपलब्धि

श्रमको सम्मान, राष्ट्रको अभियान सम्बन्धी वडास्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रमबाट निम्नानुसारका उपलब्धिहरू हासिल हुने अपेक्षा गरिएको थियो।

- ❖ नेपालको संविधान, रोजगारीको हक सम्बन्धी ऐन, नियमावली तथा निर्देशिकामा रोजगारी सम्बन्धी भएको व्यवस्थाहरूको बारेमा जानकारी हुने,
- ❖ स्वदेशमा नै काम गर्ने संस्कृतिको विकास हुने,
- ❖ श्रमिक व्यवसायिक हुन सहयोग पुग्ने,
- ❖ काममा भेदभाव गर्ने मानसिकताको अन्त्य हुने,
- ❖ श्रम शोषण न्यूनीकरणमा सहयोग पुग्ने,
- ❖ रोजगार सेवा केन्द्रको काम कर्तव्य सम्बन्धी जानकारी हुने,
- ❖ श्रमको सम्मान, राष्ट्रको अभियानको प्रचारप्रसार हुने,

- ❖ रोजगारी सम्बन्धी कार्यमा वडा कार्यालयको भूमिका बारे स्पष्ट हुने,
- ❖ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सम्बन्धी जानकारी हुने।

१२.२ रोजगार सम्वाद मञ्च

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ को दफा ४७ र एकीकृत श्रम तथा रोजगार सेवा सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८० को दफा २१ मा रोजगार सम्वाद मञ्चको व्यवस्था गरिएको छ । रोजगारीको हक सम्बन्धी नियमावली, २०७५ को नियम २४ बमोजिम परोहा नगरपालिकाले रोजगार सम्वाद मञ्चको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, निर्माण गरी जारी गर्न बाँकि छ जुन आगामि आ.ब. २०८१/०८२ भित्र निर्माण गरि कार्यान्वयनमा ल्याईने छ । रोजगारीको क्षेत्रमा रहेका अवसर तथा सम्भावनाहरूको पहिचान, समस्याहरूको निदान र रोजगारी सिर्जनाका नवीनतम उपाय एवं ढाँचा तथा विधिहरूको विकास गर्न, रोजगार नीति तथा कार्यक्रमका सम्बन्धमा आवश्यक सुझाव दिन, निजी, सहकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्र र नागरिक समाज एवम् सञ्चार जगत समेतको सहभागिता रहने गरी रोजगार सम्वाद मञ्चको गठन गरिने छ।

१२.३ श्रम स्वीकृति सहजिकरण

वैदेशिक रोजगारीलाई थप व्यवस्थित, सुरक्षित, मर्यादित, भरपर्दो तथा सहज बनाउन मिति २०७९/१२/१६ गतेको नेपाल सरकार (सम्माननीय प्रधानमन्त्री तथा श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्री) स्तरीय निर्णय अनुसार मिति २०८० बैशाख १ गते देखि वैदेशिक रोजगारीमा जानेहरू व्यक्तिहरूको व्यक्तिगत श्रम स्वीकृति र पुनः श्रम स्वीकृतिका लागि स्थानीय तहको रोजगार सेवा केन्द्रबाट नै आवेदन गर्न सक्ने निर्णय भए बमोजिम यस गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका रोजगार सेवा केन्द्रमार्फत मिति २०८० बैशाख ३ गते देखि आवेदन गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको थियो । तत्पश्चात यस गाउँपालिकाबाट हाल सम्म श्रम स्वीकृति सम्बन्धी सहजिकरण गर्ने कार्य बाहेक श्रम स्वीकृतिका लागि कुनै पनि व्यक्ति कार्यालयमा आएका थिएन ।

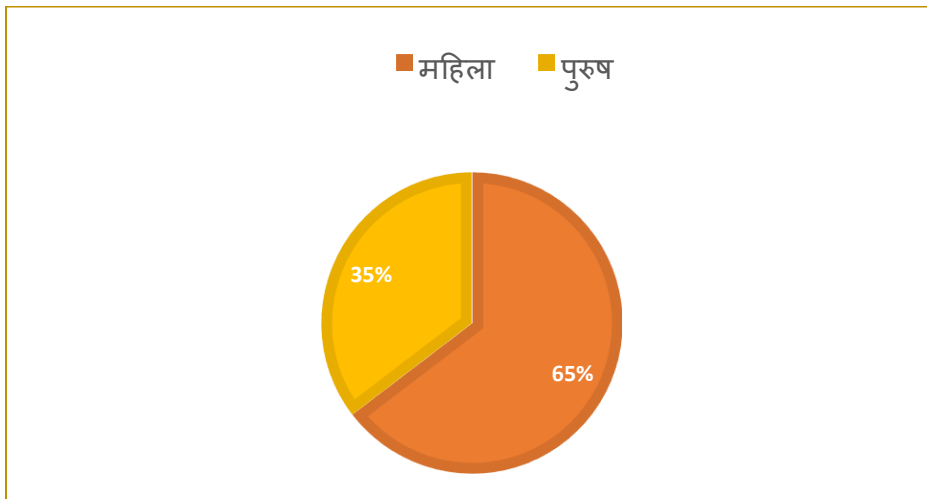
१२.४ बेरोजगार व्यक्तिहरूको लगत संकलन

रोजगारीको हक सम्बन्धी ऐन, नियमावलीमा भएको व्यवस्था अनुसार आ.व. २०७९/८० को फागुन महिना भरि यस गाउँपालिका अन्तर्गतका वडा कार्यालयहरू मार्फत बेरोजगार व्यक्तिहरूको निवेदन संकलनको काम गरिएको थियो । बेरोजगार व्यक्तिहरूको तथ्यांक संकलनका लागि वडा सचिवहरूलाई अनुशिक्षण र जनप्रतिनिधिलाई अभिमुखीकरण पश्चात नगरपालिकाका सवै वडा कार्यालयहरूमा निवेदन दर्ता गर्न सूचना प्रकाशन गरिएको थियो । सर्व साधारणको जानकारीको लागि उक्त सूचनालाई स्थानीय एफ. एम. रेडियो, गाउँपालिकाको फेसबुक पेज, वेबसाइट साथै यस गाउँपालिका एवं अन्तर्गतका कार्यालयहरूको सूचना पाटीमा समेत सूचना टाँसिएको थियो। तत् पश्चात हरेक वडा कार्यालयहरूमा निशुल्क रूपमा निवेदन फारम पाउने व्यवस्था गरिएको थियो। नगरपालिका भरिमा कुल १५२० जना बेरोजगार व्यक्तिहरूले रित पूर्वक निवेदन दर्ता गराएको थियो। निवेदन दिनेहरूमा महिला कै सहभागिता अधिक रहेको थियो। उमेर समूहको आधारमा

२६ देखि ४० वर्ष उमेर समूहका व्यक्तिहरूको निवेदन अत्यधिक रहेका थिए। शैक्षिक योग्यता भएका बेरोजगार व्यक्तिहरूको निवेदन पनि धेरै रहेको थियो भने निरक्षर व्यक्तिहरूको निवेदन पनि दर्ता भएको थियो।

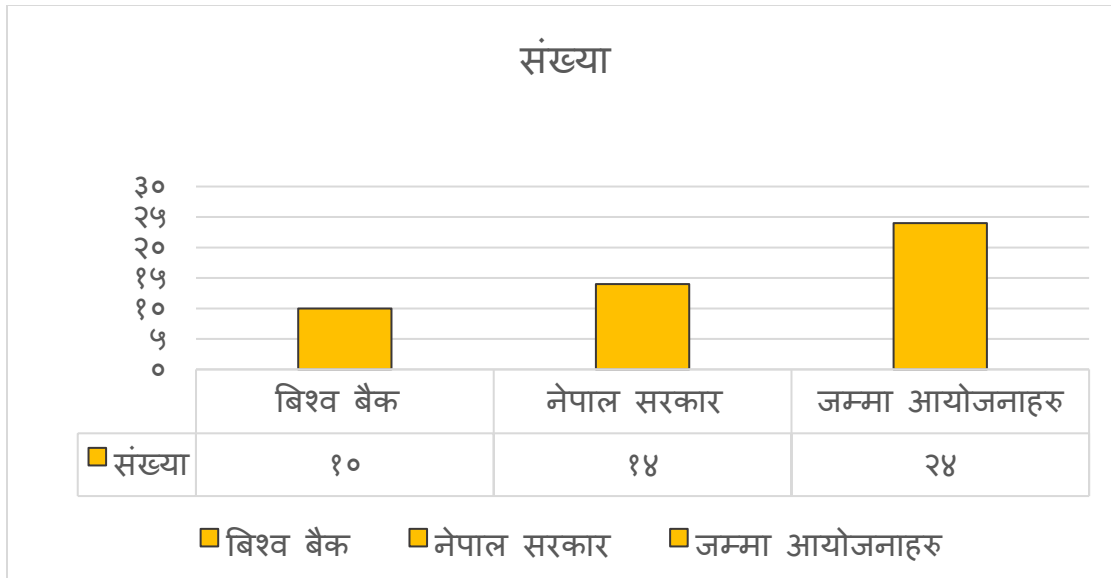
१२.५ लिंगका आधारमा बेरोजगार व्यक्तिहरूको विवरण

मार्मा गाउँपालिकामा सूचीकृत भएका कुल १५२० जना बेरोजगार व्यक्तिहरू मध्ये लिङ्गगत आधारमा पुरुष ५३८ जना अर्थात ३५.४० प्रतिशत रहेका थिए भने महिला ९८२ जना अर्थात ६४.६० प्रतिशत रहेका थिए। तुलानात्मक रूपमा यस कार्यक्रम प्रति पुरुषको भन्दा महिलाको आकर्षण अत्यधिक रहेको देखाउँछ। महिलाहरू घरेलु तथा कृषि क्षेत्रको काम गर्ने गरेको अवस्था रहेको भएतापनि गत विगत वर्षहरूको तुलनामा महिलाहरूमा पनि सार्वजनिक पूर्वाधार विकासको क्षेत्रमा काम गर्ने प्रवृत्ति दिनप्रति दिन विकास हुदै गएको देखिन्छ।

१३. स्रोत अनुसार योजना र संख्या

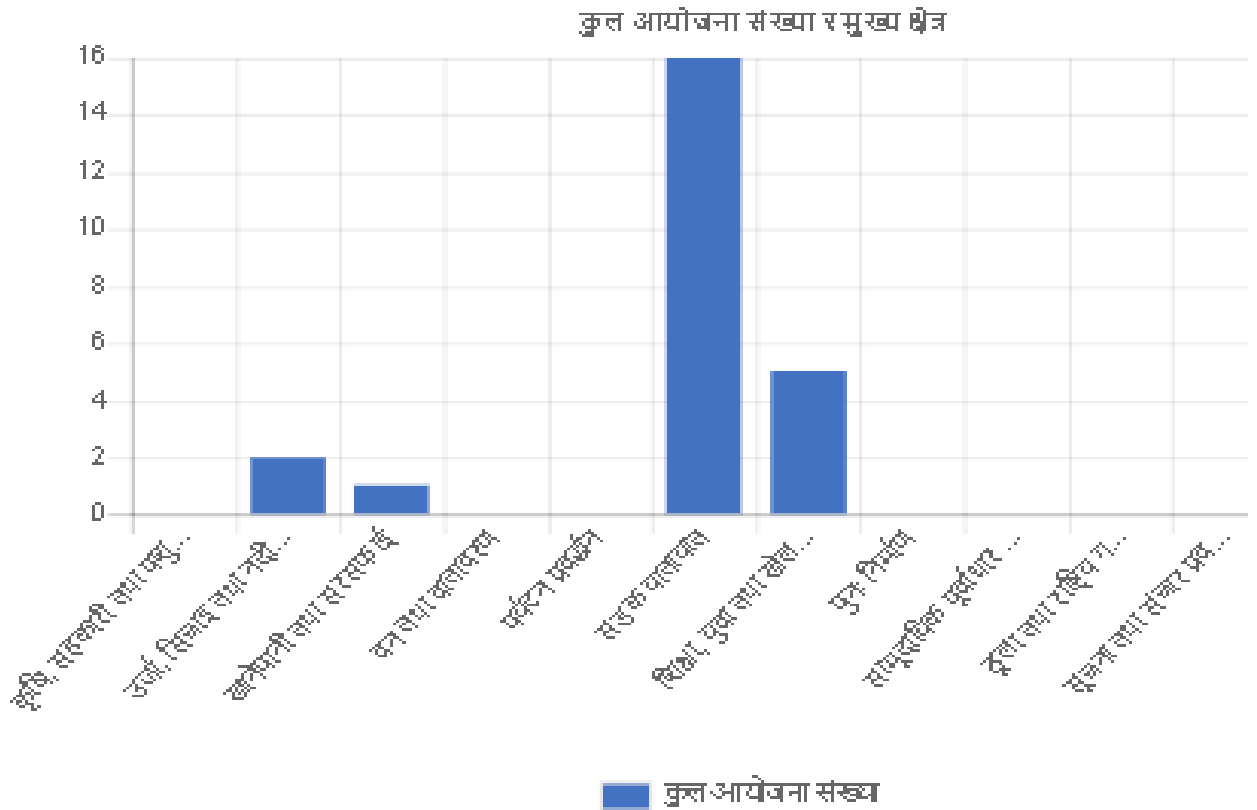
आ.व. २०८०/८१ मा यस मार्मा गाउँपालिकामा विश्व बैंकको स्रोतबाट युवा रोजगारीका लागि रूपान्तरण पहल परियोजना अन्तर्गत १० वटा आयोजनाहरू सञ्चालन गरिएको थियो भने नेपाल सरकारको स्रोतबाट १४ वटा आयोजनाहरू सञ्चालन गरिएको थियो। समग्रमा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत यस गाउँपालिकामा कुल २४ वटा कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित आयोजना गरिएको थियो।

१४. क्षेत्रगत आयोजना र संख्या

आ.व. २०८०/८१ मा यस गाउँपालिकामा सञ्चालित कुल २४ वटा आयोजनाहरु मध्ये सबैभन्दा बढी १६ वटा सडक यतायत क्षेत्रका रहेको थियो भने सबभन्दा कम १ खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्र र सामुदायिक पूर्वाधार निर्माण क्षेत्रका रहेको थियो । त्यस्तै उर्जा, सिंचाई तथा नदी नियन्त्रण क्षेत्रका २ वटा र शिक्षा युवा खेलकुद क्षेत्रमा ५ वटा रहेको थियो।

क्षेत्र अनुसार आयोजना संख्या

१५. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालित आयोजना

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन गर्न रोजगारी सिर्जनाका लागि कुल बजेट रकम रु. ३१,४४,०००/- (अक्षरेपी एकतीस लाख चौवालिस हजार रुपैयाँमात्र) विनियोजन गरिएको थियो । यस अन्तर्गत सञ्चालन हुने आयोजनाहरू कामका लागि पारिश्रमिकमा आधारित सामुदायिक आयोजना (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७७ र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ बमोजिम सञ्चालन गरिएको थियो । यस अन्तर्गतका आयोजनाहरूमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई नै श्रमिकको रूपमा परिचालन गरिएको थियो। यस अन्तर्गतका १४ आयोजनाहरूमा कुल ४७ जना बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई श्रमिकको रूपमा परिचालन गरिएको थियो । यस अन्तर्गत सञ्चालन भएका आयोजनाहरूमा कुल ४७०० दिनको रोजगारी

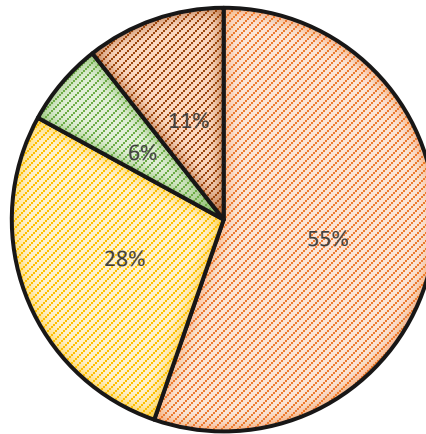
सिर्जना भएको थियो । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम मार्फत न्यूनतम रोजगारी प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरूले औषत १०० दिनको रोजगारी प्राप्त गरेका थिए भने रोजगारी सिर्जना (नेपाल सरकार) बजेट रकमको ९९.८६ प्रतिशत रकम ज्यालामा खर्च गरिएको थियो ।। यस अन्तर्गत सञ्चालित आयोजनाहरूको विस्तृत विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

१६.१ नेपाल सरकार क्षेत्रगत आयोजना र संख्या

क्र.स	क्षेत्र	आयोजना संख्या	कुल लागत	कैफियत
१	सडक तथा यातायात	८	१७,३६,८००/-	
२	शिक्षा युवा तथा खेलकुद	४	८,६८,४००/-	
३	उर्जा, सिचाइ तथा नदी नियन्त्रण	१	३,३४,०००/-	
४	खानेपानि तथा सरसफाई	१	२,००,४००/-	
	कुल	१४	३१,३९,६००/-	

आयोजनामा लागत

■ सडक तथा यातायात
 ■ शिक्षा युवा तथा खेलकुद
 ■ खानेपानि तथा सरसफाई
 ■ सिचाई

१६.२ युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल परियोजना

युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल परियोजना अन्तर्गत आयोजना सञ्चालन गर्न कुल बजेट रकम रु. २६७२०००.०० (अक्षरेपी छब्बिस लाख बहतर हजार रुपैयाँमात्र) विनियोजन गरिएको थियो । यस अन्तर्गत सञ्चालन हुने आयोजनाहरू युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल परियोजना (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन)

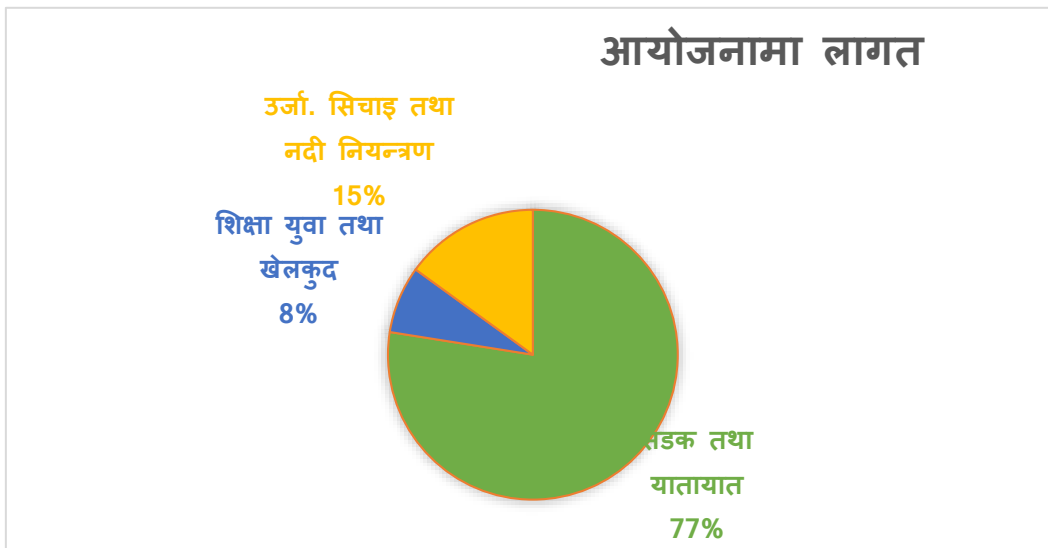

कार्यविधि, २०७९ को दफा २३ बमोजिमको आयोजनाहरू सञ्चालन गरिएको थियो। युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल परियोजनामा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई नै श्रमिकको रूपमा परिचालन गरिएको थियो। पहल परियोजना अन्तर्गत सञ्चालन हुने आयोजनाहरूको बजेट रकमको शत प्रतिशत रकम ज्यालामा खर्च गरिएको थियो । यस परियोजना अन्तर्गत सार्वजनिक पूर्वाधार मर्मत, सम्भार तथा सुधार सम्बन्धी आयोजनाहरू गरिने भएकोले सोहीबमोजिमका १० वटा रोजगारमूलक आयोजनाहरू सञ्चालन गरिएको थियो।

रुपान्तरण पहल परियोजनामा कुल ४० जना बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई श्रमिकको परिचालन गरिएको थियो। यस अन्तर्गत सञ्चालन भएका आयोजनाहरूमा कुल ४,००० दिनको रोजगारी सिर्जना भएको थियो। युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल परियोजना मार्फत न्यूनतम रोजगारी प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरूले औषत १०० दिनको रोजगारी प्राप्त गरेका थिए भने रोजगारी सिर्जना (आई.डि.ए.) बजेट रकमको १०० प्रतिशत रकम ज्यालामा खर्च गरिएको थियो । यस परियोजना अन्तर्गत सञ्चालित आयोजनाहरूको विस्तृत विवरण तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

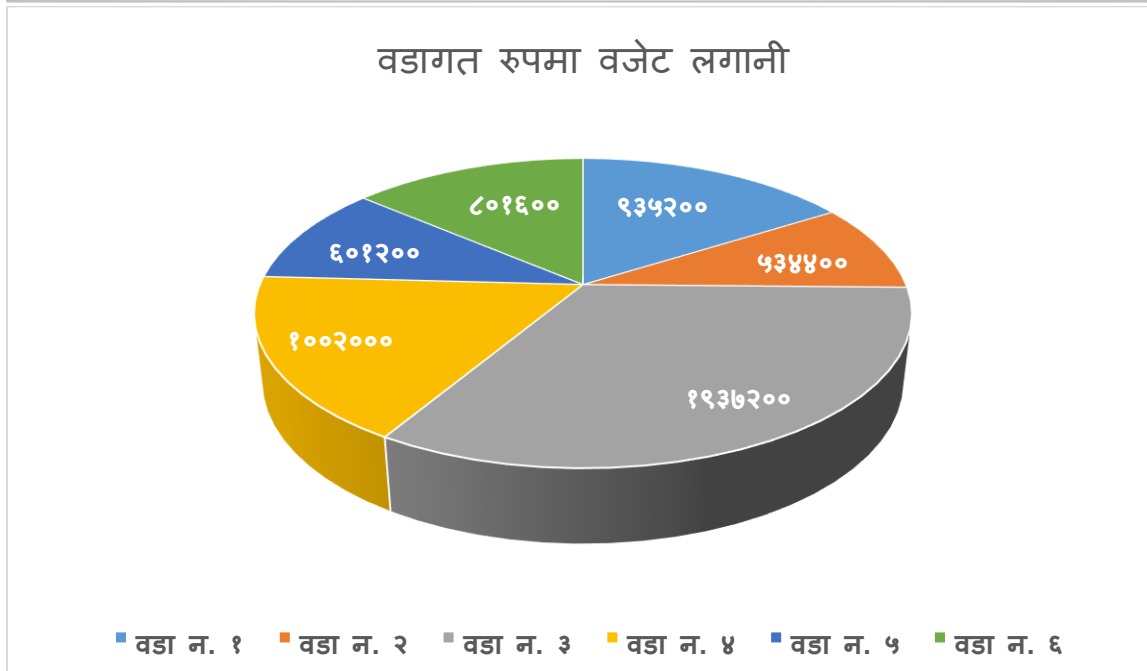
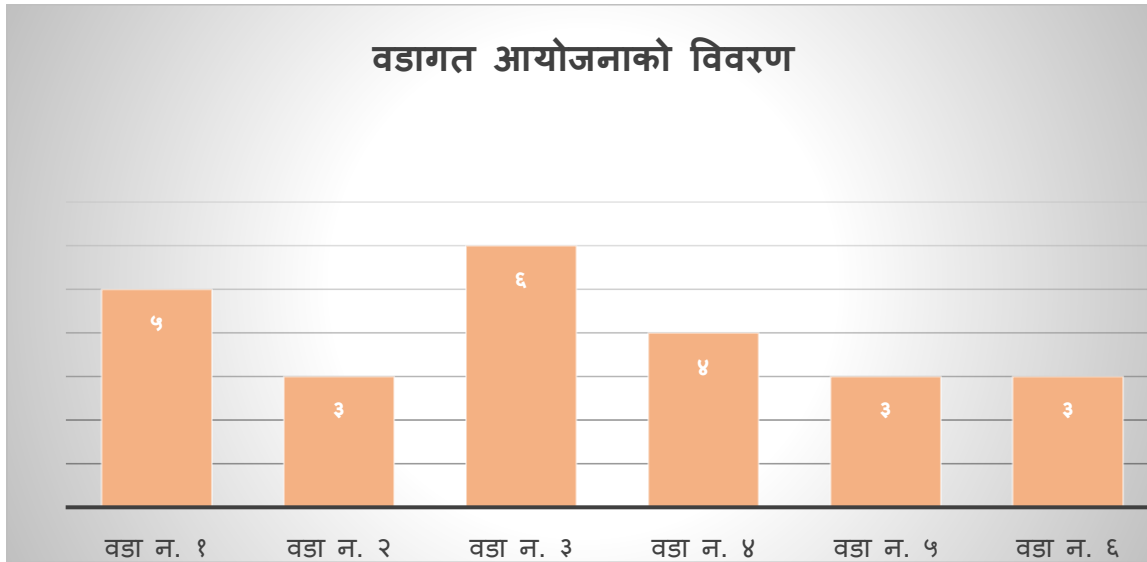
बिश्व बैंक क्षेत्रगत आयोजना र संख्या १०

क्र.स	क्षेत्र	आयोजना संख्या	कुल लागत	कैफियत
१	सडक तथा यातायात	८	२०,७०,८००/-	
२	शिक्षा युवा तथा खेलकुद	१	२००,४००/-	
३	उर्जा, सिचाइ तथा नदी नियन्त्रण	१	४,००,८००/-	
	कुल	१०	२६,७२,०००/-	

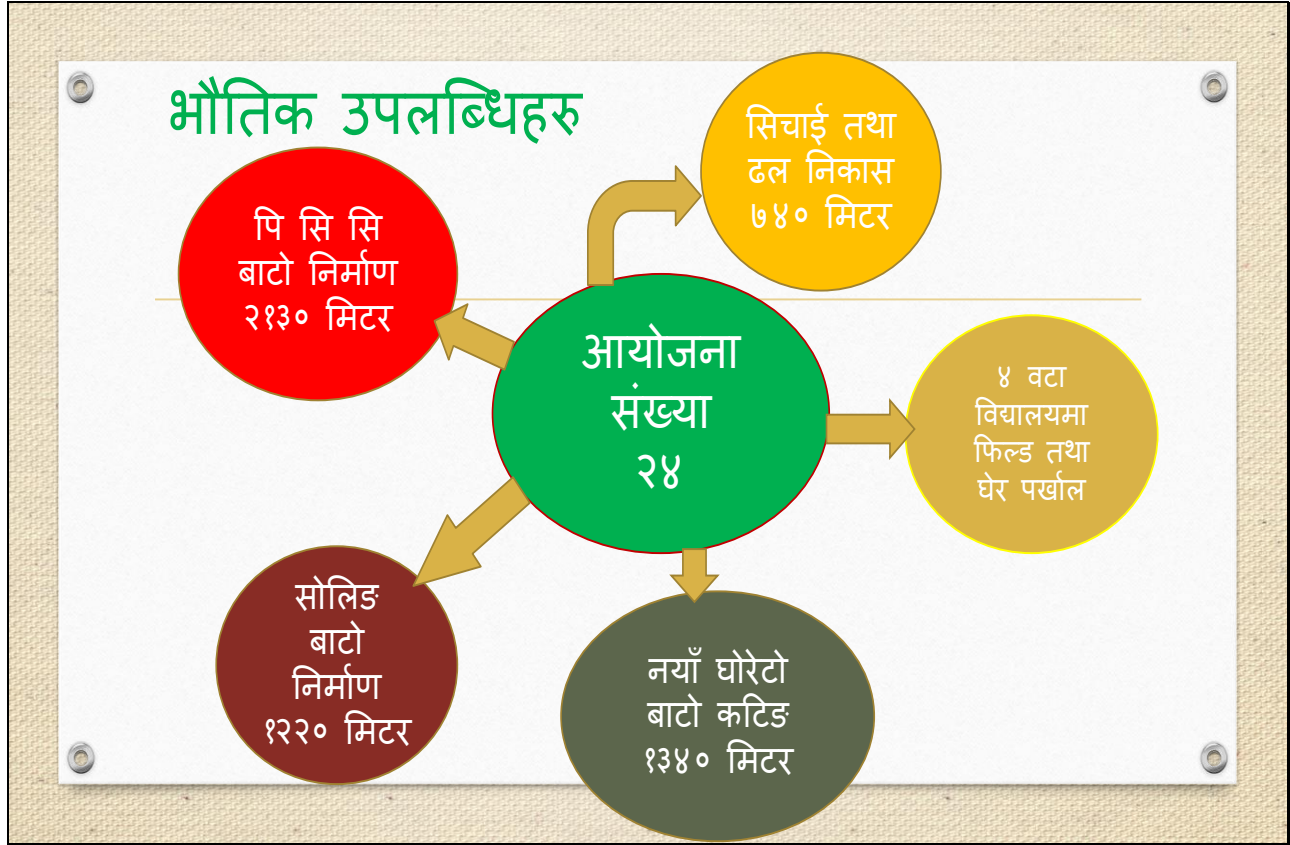

१६.३ वडा अनुसार संचालित आयोजना

यस मार्मा गाउँपालिकाले यस आ.ब. २०८०/०८१ मा पालिका भरीका ६ वटै वडाहरुमा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमबाट छनौट भएका बेरोजगार व्यक्तिहरुलाई न्यूनतम रोजगारी सिर्जना गरीरोजगारी प्रदान गर्न २४ आयोजना छनौट गरेको थियो ।

१७ भौतिक उपलब्धिहरु

१८. अध्यक्ष रोजगार कार्यक्रमः

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमबाट काममा आधारित श्रमिकको पारिश्रमिक ज्याला रकमबाट निर्माण गरिएका आयोजनाहरूमा यस मार्मा गाउँपालिकामा संचालित अध्यक्ष रोजगार कार्यक्रमबाट योजनाहरूलाई दिगो गुणस्तरीय बनाउन आवश्यक पर्ने सामग्री खरिद गरी विकास निर्माण कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन मिति २०७७/१०/११ मा मार्मा गाउँकार्यपालिकाले अध्यक्ष रोजगार कार्यक्रम कार्यबिधि स्वीकृत गरि कार्यान्वयनमा लिएको हो । यस कार्यबिधिमा अनुसार बजारबाट निर्माण कार्य सम्बन्धि सामग्री खरिदका लागि पालिकाले वजेटको व्यवस्था गर्ने र योजनामा खटिने श्रमिकको ज्याला प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमबाट दिने गरि साझेदारीमा आयोजनाहरू संचालन गर्ने गरिएको थियो । अध्यक्ष रोजगार कार्यक्रमले रोजगारी सृजना एम निर्माण योजनाहरूका लागि कोशेढुङ्गा सावित गरिदिएको छ ।

१८.१ अध्यक्ष रोजगार कार्यक्रमका सबल पक्ष

- निर्माण गरिएका आयोजनाहरूको गुणस्तरीयतामा बृद्धि भएको छ ।
- प्रत्यक्ष रोजगारी सिर्जना भएको,
- दिगो विकासको लक्ष्य अनुसार आयोजनाहरू संचालन गर्न सहज भएको,
- आयोजनाहरू गुणस्तरीय र दिर्घायू बनाउन मद्दत पुगेको,
- लक्ष्य अनुसार योजनाहरूको प्रगतीमा बृद्धि

- कार्यक्रम प्रति आफन्तको भावना बिकास
- पालिकाको सकारात्मक भावनाले गर्दा बेरोजगार व्याक्तीहरूलाई रोजगारीको आँसा पलाएको छ ।

१९. यस आ.ब. कार्यक्रमका उपलब्धि:

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत युवा रोजगारीका लागि रुपन्तरण पहल आयोजना मार्फत यस पालिकामा सञ्चालन भएका सडक मर्मत आयोजनाहरूका उपलब्धीहरू यस प्रकार रहेका छन् ।

- बाटोमा भएको खाल्डा खुल्डीको अन्त्य भएको,
- बाटो पिसिसि र सोलिङ् गरिएकाले दिगो गुणस्तरियहुदा बर्षेनि निर्माण गर्नुपर्ने बाध्यताको अन्त्य भएको,
- बाटोमा साना बालबालिका र बृद्धाहरूलाई हिडडुल गर्न सहज भएको,
- बाटोमा आउने पानि, हिलोले गर्दा अप्ठ्यारो हुने समस्याको अन्त्य भई त्यसको सरसफाई भएको।
- बाटोको दुबै किनारमा भएको बोट बिरुवाहरूको संरक्षण गर्ने काम भएको,
- सिचाई कुलो निर्माणले गर्दा किसानहरूको खेतीपाती उत्पादनमा बृद्धि भएको,
- सिचाईका लागि उचित पानिको व्यवस्थाहुदा कृषकको समयको बचत भएको,
- सिचाई निर्माणले कृषि उत्पादनमा बृद्धिहुदा आयात गर्नु पर्ने सामान्य तरकारी फलफुलमा हुने खर्च बचत भएको,
- विद्यालयमा घेरपर्खाल निर्माणले गर्दा विद्यालय भित्र जथाभावि रुपमा आउने जनावर पशुचौपायको अन्त्यभई विद्यालयमा बालमैत्री वातावरण बनेको
- विद्यालयको फिल्ड निर्माणले गर्दा बालबालिकाहरूलाई बिभिन्न खेलकुद तथा कार्यक्रम संचालन गरि अन्तरनिहित क्षमता प्रस्फुटन गर्न सहज भएको,
- विद्यालयको भिरालो भत्किने ठाउँमा मेसेनरीवाल निर्माणले गर्दा भौतिक संरचना क्षतिहुनबाट जोगिएको ,
- दिगो बिकासका लक्ष्य अनरुप कार्य गर्नाले वातावरण संरक्षण सम्बन्धी जनमानसको जनचेतनामा वृद्धि हुने ।

२० . रोजगारीमा संलग्न दिन र संख्या

युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल परियोजना अन्तर्गतका आयोजनाहरूमा जम्मा ४० जना र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका आयोजनाहरूमा जम्मा ४७ जना गरी कुल ८७ जना बेरोजगार व्यक्तीहरूलाई न्यूनतम् १०० दिन रोजगारी प्रदान गरिएको थियो ।

२१. आयोजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालित युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल आयोजना तथा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका आयोजनाहरू सञ्चालनको क्रममा प्राविधिक सहित प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, रोजगार साहायक, प्राविधिक साहायक, योजान शाखा प्रमुख तथा वडा अध्यक्ष द्वारा अनुगमन गर्ने गरिएको थियो । अनुगमनको क्रममा हरेक आयोजनाको लागत अनुसार काम भए नभएको भन्ने हेर्ने, जाँच गर्ने गरिएको, श्रमिकहरू आयोजना स्थलमा समयमा आउने नआउने बारे सोधपूछ गरिएको, आयोजनाको काम नियमित हुने गरेको हो वा होईन, आयोजना सञ्चालनमा कुनै कठिनाई रहे नरहेको आदि कुराहरूको वारेमा श्रमिक, लाभग्राही तथा सरोकारवालाहरूसंग सोधपूछको साथै आयोजनाको अनुगमन गर्ने गरिएको थियो। अनुगमनको क्रममा देखिएका सकारात्मक पक्षहरू तथा सुझावहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

२१.१ कार्यक्रमका सकारात्मक पक्ष

- ❖ छोटो अवधिको रोजगार आयोजना भए तापनि प्रभावकारी रूपमा कार्य हुने गरेको,
- ❖ रोजगारीमा खटिएको बेरोजगार व्यक्तिहरूले समय र श्रमको अधिकतम उपयोग गरी सार्वजनिक पूर्वाधारहरूको मर्मत सम्भारको काम गरी पूर्वाधारहरूलाई जीवन्त बनाएको,
- ❖ आयोजना स्थलमा श्रमिकको स्वास्थ्य सुरक्षा सामग्रीहरू तथा प्राथमिक उपचारका सामग्रीहरूको समेत व्यवस्था गरिएको,
- ❖ आयोजनाको लक्ष्यको तुलनामा सम्पादित कामको परिणाम दिगो र गुणस्तरीय राम्रो रहेको,
- ❖ वडा अन्तर्गतको मुख्य घोरटो बाटो लगायत अन्य सडकहरूको साथै कुलो, नहर मेतको मर्मत तथा सुधारको काम भएको,
- ❖ आयोजना अवधिमा कुल ८७०० दिनको रोजगारी सृजना भएको,
- ❖ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका आयोजनाहरूले बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई रोजगारी दिने कार्यक्रम रहेको भन्ने बुझाईको विकास भएको,
- ❖ न्यूनतम रोजगारीमा खटिएका सबै श्रमिकहरूको बैंक खाता मार्फत ज्याला वापतको रकम भुक्तानी गर्ने गरिएको ।

२१.२ अनुगमनको निष्कर्ष

सञ्चालित प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम र युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल परियोजना अन्तर्गत सञ्चालित आयोजनाहरू कार्य प्रगति सन्तोषजनक रहेको तथा आयोजनाको डिजाइन ईस्टिमेट अनुसार नै काम भई श्रमिकहरूको ज्याला भुक्तानीको लागि बैंक खाता खोल्न लगाई श्रमिकहरूको ज्याला वापतको रकम बैंकबाट भुक्तानी गर्ने गरिएकोले यो कार्यक्रम गरिबमुखी, पारदर्शी र प्रभावकारी रहेको छ ।

२२. कर्मचारीहरूको विवरण

रोजगारीको हक सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा १० बमोजिम प्रत्येक स्थानीय तह मातहत रहने रोजगार सेवा केन्द्रहरूमा रोजगार संयोजकहरू (रा.प.तृ. श्रेणी, शाखा अधिकृत सरह) रहनेव्यवस्था अनुसार यस मार्मा गाउँपालिकामा आ.ब.२०७५/०७६ देखि यस आ.ब.को केहि महिना सम्म रोजगार संयोजक रहेकोमा हाल उहाले मिति २०८०/१२/२६ गते राजिनामा दिई उक्त पद रिक्त रहेको छ । युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल परियोजना कार्यान्वयन पश्चात रोजगार सेवा केन्द्रको कार्यबोझमा वृद्धि भई कामकाजमा असहजता हुन थाले पछि सहायक स्तर पाँचौ तहको रोजगार सहायक र प्राविधिक सहायक (सब-इन्जिनियर) को दरबन्दी थप भई सोही अनुसारको कर्मचारीहरूको पदपूर्ति गाउँपालिकामार्फत भई सेवा प्रवाह हुदै आएको छ। यस कार्यक्रमबाट संचालित योजनाहरू दिगो र गुणस्तरीय बनाउन अध्यक्ष रोजगार कार्यक्रमबाट थप आवश्यक सामग्री खरिद गरि साझेदारीमा कार्यक्रमलाई व्यवस्थित गर्न रोजगार सेवा केन्द्रमा थप एक जना साहायक चौथो तह स्तरको पालिकाले सिर्जना गरी कर्मचारीको पदपूर्ति पालिकाले गरेको छ । हाल रोजगार सेवा केन्द्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण यस प्रकार रहेको छ ।

क्र.स.	नाम थर	पद	नियुक्ति मिति	फोन न.	कैफियत
१	--	रोजगार संयोजक	--	--	रिक्त
२	जनक सिंह बिष्ट	रोजगार साहायक	२०७९/०५/१६	९८४८२३७७०९	
३	बिरेन्द्र सिंह ठगुन्ना	प्राविधिक साहायक	२०७७/०५/१६	९८४०३७३२३०	
४	गणेश सिंह ठगुन्ना	साहायक चौथो	२०७८/	९८४२१६८२५२	

२३. कार्यक्रमका मुख्य उपलब्धीहरू

नागरिकहरूको मौलिक हकको रुपमा रहेको रोजगारीको हकलाई कार्यान्वयन गर्न सञ्चालित कार्यक्रम हो प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम। यस कार्यक्रम मार्फत न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूतिको काम गरिन्छ । रोजगारीमा संलग्न हुन नपाएका बेरोजगार व्यक्तिहरूको जीवन निर्वाह गर्न उनीहरूलाई न्यूनतम रोजगारीको मार्फत कम्तीमा पनि १०० दिनको रोजगारी स्थानीय स्तर मै उपलब्ध गराउने गरिन्छ । शुरु शुरुमा यो कार्यक्रम मार्फत बेरोजगार व्यक्तिहरूले बेरोजगार भत्ता पाउने भन्ने बुझाई रहेकोमा हाल सो धारणामा समेत परिवर्तन आएको छ । आ.व. २०८०/८१ मा न्यूनतम रोजगारीमा आबद्ध हुन कुल १५२० जना बेरोजगार व्यक्तिहरू सूचीकृत भएकोमा तोकिए बमोजिम जम्मा ८७ जनाले औसतमा १०० दिनको रोजगारी प्राप्त गरेका थिए।

- ✓ बेरोजगार व्यक्तिहरूको लगत संकलन गरिएको,
- ✓ न्यूनतम रोजगारको प्रत्याभूती गर्न कुल २४ वटा आयोजना सञ्चालन गरिएको,
- ✓ कुल ८७०० दिनको रोजगारी सृजना भएको,
- ✓ श्रमको सम्मान, राष्ट्रको अभियान कार्यक्रम मार्फत श्रम तथा रोजगारीको हक, प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम लगायत रोजगारी सम्बन्धी अन्य विषयवस्तुहरूको जानकारी गराईएको,
- ✓ रोजगार सम्वाद मञ्चको सञ्चालन भएको,

- ✓ स्थानीय रोजगार रणनीतिक योजना निर्माण गरिएको,
- ✓ सार्वजनिक पूर्वाधारहरूको मर्मत सम्भार तथा निर्माण गरिएको ।

२४. कार्यक्रमका अवसरहरू

यस गाउँपालिकामा सञ्चालित प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमवाट रोजगारीका क्षेत्रमा विभिन्न अवसरहरूको सृजना भएको छ । आगामी दिनहरूमा यस कार्यक्रममा देखिएका समस्या, चुनौती र जटिलताहरूलाई समय मै समाधान गर्दै आन्तरिक रोजगारीका अवसरहरू सृजना एवं प्रवर्द्धन गरी अवसरहरूलाई साकार पार्न सकिन्छ । देखिएका अवसरहरूलाई बुँदागत रूपमा तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

- न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूतिको लागि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन हुनु,
- रोजगारदाता र बेरोजगार व्यक्तिहरूको सहजताको रोजगार सेवा केन्द्र मार्फत रोजगार विनिमय सेवा सञ्चालनको लागि आधार तयार हुँदै जानु,
- बेरोजगार युवाहरूलाई स्थानीय स्तर मै रोजगारीमा पदस्थापनका लागि मागका आधारमा सीप विकास तालिम सञ्चालन हुने व्यवस्थाको खोजी हुनु,
- श्रम प्रति सम्मान अभिवृद्धि गर्न श्रमको सम्मान, राष्ट्रको अभियान कार्यक्रम सञ्चालन हुनु,
- रोजगारीको क्षेत्रमा देखिएका समस्याहरूको निदान एवं रोजगारी सृजनाका विधिहरू विकास गर्न रोजगार सम्वाद मञ्चको गठन हुनु,
- आन्तरिक रोजगारीका अवसरहरूको सृजना एवं प्रवर्द्धन गर्न, रोजगार सम्बद्ध सेवाहरूको नाक्सांकन गर्न, सीप तथा क्षमता विकास गर्न र रोजगार सम्बन्धी सेवाहरूलाई एकीकृत रूपमा प्रवाह गर्ने अभिप्रायले स्थानीय रोजगार रणनीतिक योजना तर्जुमा हुनु,
- पुनः श्रम स्वीकृति सम्बन्धी सेवा स्थानीय तहबाट शुरु हुनु,
- न्यूनतम पारिश्रमिकको कानूनी व्यवस्था हुनु,
- रोजगारी सम्बन्धी सेवाहरूलाई एकद्वार प्रणालीमार्फत एकीकृत रूपमा रोजगार सेवा केन्द्रबाट प्रवाह हुनु ।
- स्थानीय तहको लागत साझेदारीको हुनु

२५. कार्यक्रमका चुनौतीहरू

मार्मा गाउँपालिकामा सञ्चालित प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका आयोजनाहरूलाई आगामी दिनमा थप व्यवस्थित एवं प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न आवश्यक औजार, उपकरण, रोजगार सेवा केन्द्रलाई सक्षम, सबल र सुदृढ बनाउनु, विभिन्न सरोकारवालहरूसंग समन्वय र सहकार्यको कमी हुनु, प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका आयोजना सञ्चालनका लागि छुट्टै प्राविधिक नर्म्स (Norms) नहुनु आदि मुख्य चुनौतीको रूपमा रहेको छ ।

- बेरोजगार युवाहरूलाई श्रमप्रतिको धारणामा रूपान्तरण गर्न नसकिनु ।
- विकासका पूर्वाधारमा पनि आवश्यक श्रोत साधन अभावले

- बेरोजगार युवाहरूले उत्पादनशील रोजगारी अन्तर्गत कृषि तथा पशुपालनमा भविष्य नदेख्नु।
- सीपलाई रोजगारमा रुपान्तरण गर्नु।
- बढ्दो बेरोजगारीलाई न्यूनिकरण गर्नु ।
- श्रोत साधनमा एकीकृत उपयोग नहुनु ।
- मागमा आधारित रोजगारीको व्यवस्थापन गर्न नसकिनु ।
- न्युन बजेटमा अपेक्षा धेरै हुनु ।
- दक्ष जनशक्तीको उत्पादन गर्न नसक्नु र ठेक्का प्रक्रियामा गएका योजनाहरूमा भएको जनशक्तीलाई भन्दा बाहिरबाट श्रमिक ल्याउने गरेको ।

२६. वित्तीय प्रगति

यस नगपालिकामा प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम र युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल परियोजना सञ्चालन गर्न नेपाल सरकारको स्रोतबाट रु. ३९०००००.०० (उन्चालिस लाख रुपैयाँमात्र) र आई.डि.ए. को स्रोतबाट रु. ४३१५०००.०० (अक्षरेपी त्रिचालिस लाख पन्ध्र हजार रुपैयाँमात्र) गरी कुल बजेट रु. ८२१५०००.०० (अक्षरेपी बयाअसी लाख पन्ध्र हजार रुपैयाँमात्र) विनियोजन भएको थियो । उल्लेखित बजेट रकम मध्ये प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका आयोजनामा काम गर्ने श्रमिकहरूको ज्यालामा रु. ३१३९६००.०० (अक्षरेपी एकतीस लाख उन्चालीस हजार छई सय रुपैयाँमात्र) खर्च भएको थियो। यो रोजगारी सिर्जना (नेपाल सरकार) को ९९.८६ प्रतिशत रहेको छ । त्यस्तै युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल परियोजना अन्तर्गतका आयोजनामा काम गर्ने श्रमिकहरूको ज्यालामा रु. २६७२०००.०० (अक्षरेपी छबबिस लाख वहतर हजार रुपैयाँमात्र) खर्च भएको थियो। यो रोजगारी सिर्जना (आई.डि.ए.) को १०० प्रतिशत रहेको छ । कुल रोजगारी सिर्जनाको बजेट रकम रु. ५८१६०००.०० (अक्षरेपी अन्ठावन्न लाख सोह्र हजार रुपैयाँमात्र) मध्ये रु. ५८११६००.०० (अक्षरेपी अन्ठावन्न लाख एघार हजार छई सय रुपैयाँमात्र) खर्च भएको थियो। यो कुल रोजगारी सिर्जनाको ९९.९२ प्रतिशत रहेको छ। कार्यविधिले निर्धारण गरे अनुसार नै श्रमिकको ज्यालामा मात्र शतप्रतिशत बजेट रकम खर्च भएको थियो। यसैगरी अध्यक्ष रोजगार कार्यक्रमबाट प्राप्त रु १९००००.०० (अक्षरेपी उन्नाईस लाख रुपैयाँमात्र) मध्ये रु १९००००.०० (अक्षरेपी उन्नाईस लाख रुपैयाँमात्र) को निर्माण सामग्री खरिद गरी शतप्रतिशत खर्च गरिएको छ । रोजगार सेवा केन्द्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूको तलब भत्ता, कार्यालय सञ्चालन लगायत अन्य प्रशासनिक खर्चका लागि विनियोजित कुल बजेट रकम रु. २३९९०००.०० (अक्षरेपी तेईस लाख उनानसय हजार रुपैयाँमात्र) को ८९.५४ प्रतिशत खर्च भएको थियो।

रोजगार सेवाकेन्द्रको बजेट २०८०/०८१						
क्र.स	शिर्षक	प्राप्त भएको	लक्ष्य	खर्च रकम	लक्ष्य प्रगती	कैफियत
१	रोजगारी सृजना	५८,१६,०००	८७ जना	५८,११,६००	१००%	रोजगारी सृजना गर्न नपाईने भएकाले बचत रु ४४०० फिर्ता
२	कर्मचारी तलव / कार्यालय संचालन एवं व्यवस्थापन/ क्षमता बिकास तथा बिबिध खर्च	२३,९९,०००	-	२१,४८,२००	८९.५४%	रोजगार संयोजकको तलव तथा स्थानिय भत्ताको बचत रकम रु २५०८०० फिर्ता
३	अध्यक्ष रोजगार समान खरिद	१९०००००		१९०००००	१००%	
	कुल रकम	१,०१,१५,०००		९८,५९,८००		कुल फिर्ता रु २,५५,२००/-

२७. सामाजिक र आर्थिक प्रभाव

यस कार्यक्रममा काम गर्ने बेरोजगार व्यक्तिहरुको आयमा वृद्धि भई जीवनस्तरमा सुधार भएको छ। गाउँ ठाउँ मै प्राप्त रोजगारीले ऋण लिनु परेको छैन, साहु महाजनकोमा जानु परेको छैन। बिहान बेलुकाको भात खान सजिलो भएको छ। घरको काम धन्दा सकेर अन्यमा काम गर्न पनि सहज भएको छ। बालबच्चालाई पढाउन, घरको खर्च जुटाउन सजिलो भएको छ। श्रीमान एकलैको कमाईले घर व्यवहार चलाउन मुस्किल हुने गरेको अवस्था थियो। रोजगारीको सिलसिलामा भारतको पञ्जाब, हरियाना, गुजरात आदि ठाउँमा वा वैदेशिक रोजगारीमा जानु पर्ने बाध्यतात्मक अवस्था थियो। अहिले रोजगारीका लागि बाहिर जाने अवस्थामा ब्रेक लागेको छ। गाउँघर मै रोजगारी प्राप्त हुने भए पछि पारिवारिक सम्बन्ध पनि बलियो भएको छ। छोराछोरीको विद्यालय शिक्षालाई पनि निरन्तरता दिईएको छ। आफ्नो गाउँठाउँको विकासमा हातेमालो गर्न पाएका छौं। समान काम गरे वापत समान ज्याला पाईन्छ, पुरुष र महिला बीचको ज्यालामा विभेद छैन। अर्को राम्रो कुरा त यो छ कि काम गरे वापतको ज्याला रकम बैंक खाता मार्फत भुक्तानी गरिन्छ। काम गरे वापत कमाएको पैसा सिधै हाम्रो खाता जाने भए पछि ठगीमा पर्ने, पैसा चोर्ने, खोस्ने, हराउने अथवा अरु अन्य कैयौं समस्याबाट छुटकारा भएको छ। पैसाको बचत गर्ने सिकेको छ। अतः यस कार्यक्रमले गाउँठाउँ मै रोजगारी, समान काम गरे वापत समान ज्याल, रोजगारीमा महिला र पुरुष बीचको विभेदको अन्त्य, गाउँठाउँको विकासमा सहभागी हुने अवसर, काम प्रति सम्मान गर्ने बानीको विकास, बैंकिङ्ग पहुँच जस्ता कैयौं सकारात्मक कुराहरुको माध्यमबाट सशक्तिकरण गर्ने गरेको छ। यस कार्यक्रमले विपन्न, दलित,

मुस्लिम र महिलाहरूको जीवनयापन सहज भई उनीहरूको परिवारमा खुशियालीको माहौल सिर्जना भएको छ ।

२८. सल्लाह र सुझावहरू

रोजगार सेवा केन्द्रबाट सञ्चालन हुने प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम लगायत अन्य कार्यक्रमहरूलाई आगामी दिनमा थप प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न निम्न सुझावहरू यस प्रकार रहेको छ ।

- ❖ निजी, सहकारी तथा गैर सरकारी क्षेत्रसँग समन्वय र सहकार्य गरी विभिन्न क्षेत्रहरूमा थप रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गर्नुपर्ने,
- ❖ नेपालको रोजगारीको भविष्य (Future of Work), Employment Trend Analysis, Employment Forecast सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान गर्नुपर्ने र अध्ययनले तोकेको रोजगारीको क्षेत्र (Job Sector) अनुसार नै जनशक्ति उत्पादन गर्न केन्द्रित हुनु पर्ने,
- ❖ नेपालको श्रम बजारलाई व्यवस्थित एवम् प्रभावकारी रूपमा चलायमान बनाउन सूचना प्रविधिमा आधारित प्रस्तावित NEMIS को निर्माण र सञ्चालन गर्नुपर्ने,
- ❖ रोजगार सेवा केन्द्रको सञ्चालन, नियन्त्रण र रेखदेख गर्ने नेतृत्व संघीय सरकारले गर्नुपर्ने,
- ❖ रोजगारी सिर्जना एवम् प्रवर्द्धन तथा सीप एवम् क्षमता विकासमा तीनै तहको सरकारको अहम् भूमिका रहने भएकोले रोजगार सेवा केन्द्रको सञ्चालन एवम् व्यवस्थापनमा लागत साझेदारीको नीतिगत प्रावधान गर्नुपर्ने,
- ❖ एकद्वार प्रणालीबाट एकीकृत रूपमा रोजगारमूलक सेवाको सञ्चालन एवम् व्यवस्थापन गर्न रोजगार सेवा केन्द्रको क्षमता विकास गर्दै जानु पर्ने,
- ❖ विभिन्न निकायहरूबाट सञ्चालन हुने व्यावसायिक तथा सीपमूलक तालिमहरूमा रोजगार सेवा केन्द्रमा सूचीकृत बेरोजगारहरूलाई पहिलो प्राथमिकता दिने वा केही प्रतिशत सूचीकृत बेरोजगारहरूको लागि छुट्ट्याउने गरी नीतिगत व्यवस्थाका लागि सम्बन्धित निकायसंग समन्वय गर्नुपर्ने,
- ❖ प्राविधिक एवम् व्यवसायिक सीप विकास तालिमका लागि रोजगार सेवा केन्द्रलाई तालिम केन्द्रहरूसंग आबद्ध गर्न जरुरी रहेको,
- ❖ साना तथा मझौला उद्योगहरूलाई लक्षित गरी जनशक्ति तयार गर्नु पर्ने,
- ❖ वैदेशिक रोजगारीमा जाने व्यक्तिहरूलाई समूहमा पठाउने व्यवस्था गर्नुपर्ने,
- ❖ बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई उपलब्ध रोजगारीका अवसर प्रदान रोजगारदाताहरूको सूचीकरण वा संलग्न गर्न निजी क्षेत्र वा रोजगारदाताहरूलाई प्रोत्साहन गर्न आवश्यक नीति तथा कार्यक्रम (जस्तै: कर/भन्सारमा छुट, निःशुल्क दर्ता, विद्युत शुल्कमा छुट, निःशुल्क तालिम आदि) अंगिकार गर्नुपर्ने,
- ❖ युवारूप परियोजना अन्तर्गत सञ्चालन हुने सीप विकास तालिममा औद्योगिक क्षेत्र लक्षित तालिमहरू पनि सञ्चालन गर्नुपर्ने,

- ❖ श्रमिकमा हुने क्षमता तथा सीप अभावका कारणले श्रम बजारमा दक्ष श्रमिकको माग र आपूर्ति बिचको अन्तरलाई कम गर्न रोजगारी सृजना हुन सक्ने क्षेत्रको पहिचान गरी सो क्षेत्रमा चाहिने आवश्यक दक्ष जनशक्ति तयार गरी श्रम बजारमा आपूर्ति गर्नुपर्ने,
- ❖ सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय सरकारहरूबाट रु. एक करोडसम्म लागत अनुमान भएका आयोजनाहरू सञ्चालन गर्दा प्राविधिक दृष्टिकोणबाट मेसिनको प्रयोग नगरी सम्भव नहुने भनी तोकिएको प्राविधिक टोलीले सिफारिस गरेको खण्डमा बाहेक सबै आयोजनाहरूमा श्रमिकको उपलब्धता भएसम्म श्रममूलक प्रविधिको प्रयोग गर्नु पर्ने कानुनी व्यवस्था रहेकोले सो प्रावधानलाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गर्न मन्त्रालयले परिपत्र गर्नुपर्ने,
- ❖ तीनै तहका सरकार वा निजी क्षेत्रले आयोजना सञ्चालन गर्दा रोजगार सेवा केन्द्रमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई नै काममा लगाउन सरोकारवालाहरू निकायहरूसंग समन्वय र अन्तरक्रिया गर्नुपर्ने,
- ❖ आन्तरिक रोजगारी सृजना गर्न रोजगार सेवा केन्द्रमा रोजगारदाता सूचीकरणका लागि प्रोत्साहन गर्ने नीति अंगिकार गर्नुपर्ने,
- ❖ तीनै तहका सरकार अन्तर्गतका निकायहरूबाट स्वयंसेवक परिचालन गर्नुपर्ने खण्डमा रोजगार सेवा केन्द्रमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई नै परिचालन गर्ने नीतिगत व्यवस्थाका लागि समन्वय गर्नुपर्ने,
- ❖ स्थानीय रोजगार रणनीतिक योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि श्रोत व्यवस्थापनमा आवश्यक समन्वय गर्नुपर्ने ।

२९. निष्कर्ष

नेपालको श्रम बजारमा प्रत्येक वर्ष ५ लाख श्रमशक्ति थपिने गर्छ। श्रम बजारमा आउने युवा शक्तिको अनुपातमा स्वदेशमा रोजगारीका अवसरहरू पर्याप्त हुन नसकेको अवस्था छ । मुलुकको समृद्धिका लागि जोस, जाँगर र उत्साहले भरिएका युवाको ज्ञान, सीप र श्रम शक्तिलाई उपयोग गर्नु जरुरी छ। नेपालको श्रम बजारमा रोजगारीका अवसरहरूको सृजना तथा प्रवर्धन गर्नु अपरिहार्य रहेको छ । श्रम बजारमा उपलब्ध अवसरहरू अनुरूपको सीपयुक्त जनशक्तिको विकास गर्नु पनि त्यतिकै जरुरी छ । संघीयताको मर्म अनुसार रोजगारी व्यवस्थापनमा संघ, प्रदेश र स्थानीय तीनै तहको सरकारको साझेदारी र सहकार्यको पनि उत्तिकै आवश्यक छ ।

नेपालको संविधानको धारा ३३ मा भएको रोजगारी सम्बन्धी हकलाई कार्यान्वयन गर्नका लागि रोजगारीको अवसर सम्बन्धी सूचना उपलब्ध गराउने, रोजगारमूलक तथा सीपमूलक तालीम प्रदान गर्ने, बैङ्क तथा वित्तीय संस्था मार्फत सहुलियतपूर्ण ऋण उपलब्ध गराउने, स्वरोजगार सृजना गर्ने जस्ता बेरोजगार सहायता कार्यक्रम सञ्चालन गरी प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम मार्फत देशमा आन्तरिक रोजगारी सृजना गर्ने तिर ध्यान केन्द्रित गरी यस कार्यक्रमलाई अगाडी बढाउनु उपयुक्त देखिन्छ । मार्मा गाउँपालिकामा संचालन भएको प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम जनता माझ लोकप्रिय बन्दै गएको छ। जसको पुष्टि कार्यक्रम फेरि कहिले

देखि सुरु हुन्छ भन्दै बेरोजगार व्यक्तिहरूले वारम्बार रोजगार सेवा केन्द्रमा फोन तथा संपर्क गर्नुले पनि प्रष्ट देखिन्छ । विहान देखि वेलुकी सम्म काम गर्दा ५०० रुपैया कमाउन पनि मुस्किल पर्ने यहाँको महिला समुदाय विच यो कार्यक्रम प्रभावकारी देखिएको छ । यसलाई गाउँपालिकाका अन्य भौतिक पूर्वाधारका योजनाहरूसंग जोडेर लैजान सके र रोजगारदाताहरूलाई गाउँपालिकामा सूचीकृत गर्न सके यो कार्यक्रम देशकै एउटा सफल कार्यक्रम हुने देखिन्छ ।

धन्यवाद